

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
економіки та підприємництва

“ 16 ” червня 2020 р.

Григор (Терещенко С.І.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ОК 7. ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітня програма: «Економіка місцевого розвитку»

Факультет: економіки та менеджменту

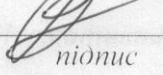
Зарєєстровано в електронній базі дата: 30.06.2020

© СНАУ, 2020 рік

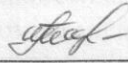
© Медвідь В.Ю., 2020 рік 2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з **ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ**для студентів спеціальності **051 Економіка**.

Розробник: Медвідь В.Ю., проф. кафедри економіки та підприємництва, д.е.н., проф.

Медвідь В.Ю.
прізвище, ініціали
(підпис)

Робочу програма № 14 від “16” червня 2020 року.

Завідувач кафедри**економіки та підприємництва**

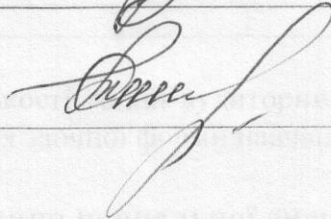
(підпис)

(Терещенко С.І.)

(прізвище та ініціали)

Погоджено:Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи)

(Медвідь В.Ю.)

Декан факультету
економіки і менеджменту

(Строченко Н.І.)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Васищенко Г.О.)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 30.06. 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік

© Медвідь В.Ю., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів –3,0	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність: 051 «Економіка» (ОП «Економіка місцевого розвитку»)	Рік підготовки:
Змістових модулів -		2020-2021-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Курс
Загальна кількість годин – 90		1м
		Семестр
		1-й
		Лекції
		8 год.
		Практичні, семінарські
		8 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		74 год.
		Індивідуальні завдання:
		Вид контролю: залік
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітній ступінь: магістр	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить, %: для заочної форми навчання – 16/74 (22/78).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу: критично актуалізувати та доповнити знання щодо основних понять, механізмів і інструментів місцевого економічного розвитку та удосконалити вміння, що забезпечують здатність посадових осіб місцевого самоврядування їх використовувати, готувати рішення щодо місцевого економічного розвитку, забезпечувати їхню інституційну підтримку.

2.2 Завдання навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни «**Основи економіки місцевого розвитку**» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

Знання: принципів, моделей та інструментів місцевого економічного розвитку, їхнє застосування у конкретних ситуаціях; базових положень вітчизняної законодавчої та регуляторної бази місцевого економічного розвитку; основні функції та завдання установ та фахівців з місцевого економічного розвитку.

Вміння: ідентифікувати фактори, що впливають на економічний розвиток на місцевому рівні; розробляти, обґрунтовувати та приймати ефективні рішення з питань соціально-економічного розвитку територій та управління суб'єктами економічної діяльності; визначати готовність громади до локального економічного розвитку; встановлення зацікавлених сторін та установ, які потрібно залучити; оволодіння необхідними практичними інструментами як для фахівця з місцевого економічного розвитку; з'ясування основних перешкод у діяльності інституцій місцевого економічного розвитку та ін.

Вивчення навчальної дисципліни “**Основи економіки місцевого розвитку**” передбачає формування у студентів **компетентностей**:

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
	Загальні		
1		Здатність збирати, аналізувати та обробляти емпіричні та статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем населених пунктів та територій, робити на їх основі обґрунтовані висновки.	ЗК 3
2		Здатність розробляти та управляти проектами.	ЗК 6
	Спеціальні		
5		Здатність збирати, аналізувати та обробляти емпіричні та статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем населених пунктів та територій, робити на їх основі обґрунтовані висновки.	СК 3
6		Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.	СК 6
7		Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	СК 8
8		Здатність критично оцінювати економічні результати господарської діяльності та визначати перспективи економічного й соціального розвитку територій	СК 16

2.3. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни “**Стратегічне планування та програмування в економічному розвитку територій**” студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.	ПРН 12

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ (МЕР).

Тема 1. Вступ до місцевого економічного розвитку.

Визначення місцевого економічного розвитку. Поняття, характеристики та особливості МЕР. Контекст місцевого економічного розвитку. Принципи МЕР.

Концепції МЕР. МЕР, як результат управління. МЕР, як процес сприяння підприємницькій активності. МЕР, як економічне зростання. МЕР, як реалізація людського потенціалу. МЕР, як збереження природного і соціального середовища. МЕР, як спосіб досягнення соціальної справедливості.

Чинники впливу на МЕР. Місцеві та зовнішні чинники МЕР.

Нормативно-правове забезпечення МЕР. Недоліки правового поля. Перешкоди МЕР.

Інструменти МЕР. Готовність громади до МЕР.

Тема 2. Сприятливе середовище для МЕР та готовність громади.

Сприятливе середовище. Інституційні структури та повноваження. Економічна ситуація та можливості. Соціальний розвиток та соціальний капітал. Стан і сталість довкілля.

Залучення та участь зацікавлених сторін. Типові зацікавлені сторони в МЕР. Планування колективної участі. Правове середовище в Канаді: приклад.

Тема 3. Управління та інституційне забезпечення МЕР.

Управління МЕР. Організаційна структура та управління МЕР. Моделі управління. Суб'єкти та об'єкти МЕР.

Інституційне забезпечення МЕР. Державні, комунальні (місцеві), недержавні суб'єкти. Функції інституцій МЕР.

Підготовка спеціалістів з МЕР. Навички та кваліфікація спеціалістів з МЕР.

МОДУЛЬ 2. ДЕМОКРАТИЧНЕ ВІДКРИТЕ ВРЯДУВАННЯ ТА ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В МЕР.

Тема 4. Критерії та принципи «доброго демократичного врядування».

Врядування: зміст та сутність. Основні принципи демократії. Сутність та принципи ефективного врядування. Сучасне управління державою.

Етапи становлення «доброго демократичного врядування». Будапештська декларація, Валенсійська декларація, Утрехтська декларація.

Принципи «доброго демократичного врядування». Участь громадян у прийнятті рішень. Чутливість. Ефективність і результативність. Відкритість та прозорість. Верховенство права. Етична поведінка. Компетенції та спроможність. Інновації та відкритість до змін. Сталий розвиток. Добре управління фінансами. Міжмуніципальна співпраця. Права людини.

Тема 5. Демократія участі в МЕР.

Важливість керівних принципів місцевого економічного розвитку для економічних перетворень.

Теорія партисипаторної демократії участі. Механізм громадської участі. Принципи на яких мають базуватись інструменти місцевої демократії. Принципи демократії участі. Складові процесу партисипаторної демократії.

Тема 6. Гендерна рівність і місцевий економічний розвиток.

Сутність гендерної рівності. Ключові визначення щодо гендерної рівності. Розуміння гендерної нерівності та відмінностей. Аспекти гендерної рівності.

Гендерно-орієнтоване бюджетування. Підготовка гендерно-орієнтованих бюджетів. Бенчмаркінг.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ (МЕР).						
Тема 1. Вступ до місцевого економічного розвитку.	18	2	2			14
Тема 2. Сприятливе середовище для МЕР та готовність громади.	16					16
Тема 3. Управління та інституційне забезпечення МЕР.	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 1	48	4	4			40
Модуль 2. ДЕМОКРАТИЧНЕ ВІДКРИТЕ ВРЯДУВАННЯ ТА ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В МЕР.						
Тема 4. Критерії та принципи «доброго демократичного врядування».	16	2	2			12
Тема 5. Демократія участі в МЕР.	12	2				10
Тема 6. Гендерна рівність і місцевий економічний розвиток.	14		2			12
Разом за змістовим модулем 2	42	4	4			34
Разом за семестр	90	8	8			74

5. Теми та план лекційних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до місцевого економічного розвитку. <i>Визначення місцевого економічного розвитку.</i> <i>Концепції МЕР.</i> <i>Чинники впливу на МЕР. Місцеві та зовнішні чинники МЕР.</i> <i>Інструменти МЕР. Готовність громади до МЕР.</i>	2
2	Тема 2. Сприятливе середовище для МЕР та готовність громади. <i>Сприятливе середовище МЕР.</i> <i>Залучення та участь зацікавлених сторін.</i>	
3	Тема 3. Управління та інституційне забезпечення МЕР. <i>Управління МЕР.</i> <i>Інституційне забезпечення МЕР.</i>	2
4	Тема 4. Критерії та принципи «доброго демократичного врядування». <i>Врядування: зміст та сутність.</i> <i>Принципи «доброго демократичного врядування».</i>	2

5	Тема 5. Демократія участі в МЕР. <i>Теорія партисипаторної демократії участі. Механізм громадської участі. Принципи на яких мають базуватись інструменти місцевої демократії. Принципи демократії участі.</i>	2
6	Тема 6. Гендерна рівність і місцевий економічний розвиток. <i>Сутність гендерної рівності. Ключові визначення щодо гендерної рівності.</i> <i>Гендерно-орієнтоване бюджетування. Підготовка гендерно-орієнтованих бюджетів.</i>	
	Разом	8

6. Теми практичних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практичне заняття №1. Вступ до місцевого економічного розвитку. <i>Робота в групах. Оцінка готовності громади до МЕР.</i>	2
2	Практичне заняття №2. Управління та інституційне забезпечення МЕР. <i>Робота в групах. Впровадження різних форм участі громадян у публічному житті на місцевому рівні.</i> <i>Тестування знань, вмінь, навичок студентів, здобутих слухачами під час вивчення курсу.</i>	2
3	Практичне заняття № 3. Критерії та принципи «доброго демократичного врядування». Перегляд відеоролика: https://www.youtube.com/watch?v=XWbEZUiUfN4 Відповідь на опитувальник (для депутатів / представників органів місцевого самоврядування) щодо впровадження органом місцевого самоврядування 12 принципів доброго демократичного врядування	2
4	Практичне заняття №4. Гендерна рівність і місцевий економічний розвиток. <i>Вправа «Зроби крок».</i> <i>Тестування знань, вмінь, навичок студентів, здобутих слухачами під час вивчення курсу.</i>	2
	Разом	8

7. Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до місцевого економічного розвитку. <i>Нормативно-правове забезпечення МЕР. Недоліки правового поля. Перешкоди МЕР.</i>	14
2	Тема 2. Сприятливе середовище для МЕР та готовність громади. <i>Правове середовище в Канаді: приклад.</i>	16
	Тема 3. Управління та інституційне забезпечення МЕР.	10

	<i>Підготовка спеціалістів з МЕР. Навички та кваліфікація спеціалістів з МЕР.</i>	
3	Тема 4. Критерії та принципи «доброго демократичного врядування». <i>Етапи становлення «доброго демократичного врядування».</i> Будапештська декларація, Валенсійська декларація, Утрехтська декларація.	12
	Тема 5. Демократія участі в МЕР. <i>Важливість керівних принципів місцевого економічного розвитку для економічних перетворень.</i>	10
	Тема 6. Гендерна рівність і місцевий економічний розвиток. Бенчмаркінг.	12
	Разом	96

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою (читання, переказ, конспектування).
- 1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.
- 1.3. **Практичні:** кейс-стаді, мозковий штурм, робота у парах, практична вправа, ситуаційні завдання, одноосібне виконання завдання кожним учасником..

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. Аналітичний
- 2.2. Методи синтезу
- 2.3. Індуктивний та дедуктивний методи

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. Проблемний
- 3.2. Частково-пошуковий (евристичний)
- 3.3. Дослідницький
- 3.4. Пояснювально-демонстраційний

4. Активні методи навчання – використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій. *Інтерактивні технології навчання* – використання мультимедійних технологій, zoom, kahoot.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
 - рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;
 - результати виконання та захисту лабораторних робіт;
 - експрес-контроль під час аудиторних занять;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - виконання аналітично-розрахункових завдань;
 - результати тестування;
 - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти
Форма контролю - залік
(заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота						Разом за модулі	СРС	Сума
Змістовий модуль 1 - 35 балів			Змістовий модуль 2 –35 балів					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	70	30	100
10	15	10	10	15	10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Медвідь В.Ю. Основи економіки місцевого розвитку (в Moodle). Режим доступу: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4279>

12. Рекомендована література

Законодавче і нормативно-правове забезпечення

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Про асоціації органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]: Закон України від 16.04.2009 № 1275-VI (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1275-17>.
6. Про державну службу [Електронний ресурс]: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

7. Про добровільне об'єднання територіальних громад [Електронний ресурс] : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
8. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс] : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
9. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відом. Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – с. 379–429.
10. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс] : Закон України від 23 березня 2000 року № 1602-III. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
11. Про співробітництво територіальних громад [Електронний ресурс] : Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508>.
12. Питання впровадження єдиної державної політики реформ в Україні [Електронний ресурс]: Указ Президент України від 19.01.2015 р. № 22/2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/22/2015>.
13. Деякі питання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів від 22.09.2016 № 688-р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/688-2016-p>.
14. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.
15. Утрехтська декларація про добре місцеве та регіональне врядування в неспокійний час: проблеми змін [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 17.11.2009 р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a16.
16. Про службу в органах місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : Проект закону від 30.03.2015 № 2489. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54569.

Базова

1. Баймуратов М. О. «Європа регіонів»: транскордонне співробітництво: Коментар Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями / М. О. Баймуратов, Б. Я. Кофман, С. А. Панасюк. – Одеса : Фенікс, 2017. – 206 с.
2. Брусенцова Я. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері містобудування : практ. посіб. / Яна Брусенцова. – Харків : Фактор, 2016. – 72 с.
3. Джерела та механізми фінансування місцевого економічного розвитку. Навчальний посібник. / В. В. Мамонова, Н. І. Балдич, Н. М. Гринчук [та ін.]; за заг ред. Л. Чорнія. – К.: Центр громадської експертизи, Проект “Місцевий економічний розвиток міст України”, 2013. – 176 с.
4. Еволюція місцевого економічного розвитку в Канаді – аналіз концепцій, практичні рішення та кращі практики // Проект «Місцевий економічний розвиток міст України (ПРОЕКТ МЕРМ)». – 2012. – 50 с.
5. Інструментарій розвитку громад та їх економік [Community and Economic Development Tool Box]. – <http://www2.uwsuper.edu/cedpt/index.htm>
6. Інструменти регіонального розвитку в Україні: навч. посіб. / О.В.Берданова, В.М.Вакуленко, Н.М.Гринчук та ін.; за заг.ред. В.М.Вакуленка, О.В.Берданової. – К.: НАДУ, 2013. – 286 с.
7. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади / За заг. ред. доктора наук з державного управління, професора, Заслуженого юриста України В. М. Олуйка ; Програма Ради Європи «Децентралізація і територіальна консолідація в Україні». – Київ : Ваїте, 2017. – 432 с.

8. Інституції місцевого економічного розвитку: концепція, особливості, діяльність. / за ред. Л. Чорнія. – К.: Центр громадської експертизи, Проект «Місцевий економічний розвиток міст України», 2014. – 144 с.

9. Місцеве самоврядування : словник-довідник. / Авт.-уклад.: О. М. Руденко, І.В. Козюра, Н. В. Ткаленко [та ін.] ; М-во освіти та науки 19 України, Чернігів. нац. техн. ун-т. – Київ : Кондор, 2017. – 181 с. – (Навчальнонаукова серія «Публічне управління та адміністрування»).

10. Місцевий економічний розвиток – шлях до процвітання громади: Посібник з основ теорії і практики МЕР / Джордж Едвард (Тед) Треллер, керівник авторського колективу / Перекл. з англ. – Федерація канадських муніципалітетів / Проект «Місцевий економічний розвиток міст України», 2014. – 119 с.

11. Місцевий розвиток за участі громади [Текст] : монографія : [у 2 т.]. – Суми : Унів. кн., 2013. – Т. 1 : Теоретичні основи сталого місцевого розвитку, орієнтованого на громаду / [Ю. М. Петрушенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Петрушенка]. – 2013. – 350, [1] с. Т. 2 : Інституційні та прикладні аспекти управління місцевим розвитком, орієтованим на громаду / [Ю. М. Петрушенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Петрушенка]. – 2014. – 367 с.

12. Планування чи здійснення місцевого економічного розвитку? Проблеми із застосуванням традиційного підходу до МЕР; Шон Каннінгам та Йорг Меєр-Штамер; грудень 2005 р. [Planning or doing Local Economic Development? Problems with the Orthodox Approach to LED. Shawn Cunningham and Jörg Meyer-Stamer December 2005]

13. Свібург Гвен. Местное экономическое развитие: Краткий справочник. – Вашингтон, Округ Колумбия, Всемирный Банк, Отдел городского развития, 2006. – 14 с. – www.worldbank.org/urban/led

14. Слава С. Місцевий економічний розвиток: сучасні концепції та методи [Текст] : вибіркового огляду досвіду США в контексті умов України / С. Слава, Г. Грін. – Ужгород ; Мадісон : Приватне вид-во "Мистецька лінія", 2000. – 236 с.

15. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навч. посіб. / [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, В. С. Колтун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 129 с.

Додаткова

16. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування: хрестоматія упоряд. Є.І. Бородін, С.А. Квітка, Т.М. Тарасенко. – Дніпро: ГРАНІ, 2019. – 148 с. - [Електронний ресурс] // Режим доступу:

http://www.dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Mizhnarodni_standarty_mistsveoho_samovryaduvnanya.pdf

17. Максимчук М. В. Інституціалізація розвитку економіки регіонів України: теорія і практика : монографія / М. В. Максимчук ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». – Львів, 2016. – 394 с. – (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

18. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К., 2017. – 119 с.

19. Бюджетно-податкова політика України в умовах децентралізації : монографія. / О. Ю. Бобровська, Т. А. Крушельницька, С. М. Серьогін [та ін.] ; За заг. ред. О. Ю. Бобровської, Т. А. Крушельницької ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. – 164 с.

20. Куйбіда В. С. Організація публічної служби в Україні : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Хорошенко. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2016. – 272 с.

21.

Он-лайн ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Мережа аналітичних центрів України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intellect.org.ua>
3. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житловокомунального господарства України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/>
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>